

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena
Na celý rok --- 4 koruny -- hal. 2
Na pol roka --- 2
Na štvrt roka --- 1
Jednotlivé číslo 8 h.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat predplatky, jako doruky do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stúpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Nový rok, nová práca.

Pominúlo už jedno celé desaťročie odvtedy, ako «strana ľudová» rozvinula prapór svoj a zaviedla boj statočných a vlasteneckých občanov pod heslom: «*Za Boha, za kráľa, za vlasť*». — Boly to potom boje až dosavád veľmi čestné, áno hrdinské, ale práve preto i veľmi ťažké. Uznať musí každý, že sme my ľudáci v bojoch svojich utrpeli od zúrivých protivníkov toľko bezprávia, toľko donebavolajúcich krívd, že iba zvláštnej pomoci Božej a neohrozenej vernosti našich privržencov pripisovať môžeme, že v bojoch tých neklesali sme.

Toľko statočnosti a hrdinskosti, toľko vernosti a namáhania zaslúžilo by bolo zaiste, aby ešte aj ten najzafatejší nepriateľ dal nám česť uznania. — I docielili sme to; lebo je pravda, že za doby krotšej pod bývalým ministrom Széllom zachádzalo sa s nami slušnejšie, a náčelníci strany našej požívali i na sneme dobre zaslúženú úctu a mali neodtajiteľný vplyv aj pri vynášaní nových zákonov.

Tomu vplyvu strany našej má sa podakovať národ za zákony o akom-takom odanení bursy, potom o kuriálnom súdobníctve v záležitostiach volebných. Tomuto vplyvu našej strany podarilo sa utvoriť zákon, ktorý zabraňuje slúžnovcom a notárom úradné kortešovanie a sháňania k volbe voličov, taktiež aj to, aby sa voličia napájať a hostiť nesmeli, ani pod titulom furmanky peniaze nedostávali. Docielili sme aj to, že pre nezplatenú porciu nikto nesmie byť vynechaný z menoslovu voličov. Vydobudli sme zákon o vystahovaní našincov a o pristahovaní cudzincov. (Žiaľ Bohu, zákon o pristahovaní tých cudzincov — zväčša

židov — nový minister Tisza nechce do života uviesť! Komu-že k vôli???) V ministerstve pravosúdia na neprestajné naliehanie ľudových ablegátov pracuje sa na novom zákone, ktorý značne zamedzí exekúcie, tak, že chudobnému človeku nebude svobodno všetko odpredať a ho žobrákom učiť. A mnoho ešte jesto takých užitočných novot, ktoré vláda iba na uspokojenie našej strany vzala si do programu a s čiastky aj previedla.

Lež nielen na sneme bojovali sme za ľud. Strana naša ľudová o veľa viac prekonala v živote spoločenskom. S tejto stránky prináleží vodcom ľudovým tá najväčšia pochvala. Rozpamätajme sa len, ako to vyzeralo s našim ľudom pred utvorením sa strany ľudovej. O občianskych právach a povinnostiach, o veľikej dôležitosti práva volebného, nemal nikto ani len pochopu. O volbe myslel každý, že je to len taká hlučná paráda; ale nikto nepomyslel na to, že čo všetko závisí od voľby. Že by sa mohol aj iný zvoliť, ako ten, koho slúžny a notár odporúčali: to nikto neveril. Ale ani nebývalo na Hornouhorsku iného ablegáta, iba samí vládni zostávali na veky.

A prečo bol ten ľud náš taký nevedomý? Že prečo? Nuž preto, lebo ho nikto v ničom nepoučil; preto, lebo sa nik zaň nezaujal úprimne; preto, lebo ani len novin takých nemal, kde by sa boly krivdy ľudu verejne pretriasaly, ľudové záujmy bránily a prechmaty vrchností bičovaly.

Tu objavila sa ľudová strana a poslala z mesta do mesta, z okresu do okresu poučovať ľud na verejných shromáždzeniach. Boly to vtedy krásne časy všeobecnej nadšenosti. Nepriatelia ľudu a pijavice jeho zhrozili sa, že čo to bude z ich liberálneho nadpánstva a nenasýtnej všemožnosti, jestli ľud zmúdre a vypovie im otrockú

poslušnosť. I začali prekážať naše shromáždenia: rozháňali nás žandarmi, najali oslopaných tkalčov, aby vreskom znemožnili našich rečníkov, atď. Ale vodcovia naši bránili seba i nás pred súdom a shromáždenia vydržovali sa ďalej.

Popri shromáždeniach daná bola možnosť ľudu vzdelávať sa aj z novín jemu primeraných, jakých on predtým nikdy nepoznal. To bol náš «Kreštan», všade vítaný, všade chvátaný. Aké služby prekonal ľud «Kreštan», o tom sa rozpisovať nechceme; dosť na tom, že s «Kreštanom» započala sa na Hornouhorsku akási nová doba — o tom dajú svedectvo ešte aj páni liberáli.

Dnes, keď lúčime sa so starým rokom, prichádzajú nám na um boje naše jedného celého desaťročia. V bojoch tých duch náš neklesal, ale otúžil sa a my sme hladíme v ústrety akýmkoľvek novým, trebárs i ťažším od dosavadných — bojom.

Sme si toho povedomí, že hrozia nám zase boje a ťažkosti nové. Chytrácki protivníci naši premieňajú zbrane svoje; použijú vždy iné spôsoby a úklady, aby rady naše oslabili, a podkopali dôveru u našich privržencoch. Veď vidíme, čo sa robí najnovšie. Páni liberáli dovoľujú krákorit' všeliakým, «ľudomilom» proti strane našej. Títo opozdili, noví ľudomilovia posudzujú stranu našu; kričia, píšu proti nám, že za ľud nič nerobíme, že sme zradili voličov svojich. A píšu to svobodno, a cifrujú to pekne, tak, že by im krátkozraký človek tuším aj uveril.

My sa proti takýmto novým prorokom nepotrebujeme brániť, ale pýtame sa ich chladnokrevne a vážne: Kde ste boli, páni, keď sme my krížové cesty podstúpili v Stupave, vo Varíne, v Nitre, na Čaci, v stoličných domoch, na sneme, pred súdom a v žalároch? A keď vám nestačí naša rozumná, času primeraná politika a práca, to pýtame sa vás ďalej: či vy môžete poukázať na dačo, čo by ste za ľud boli už vykonali? Čo ste trpeli? Čo robili? Čo vôbec dokázali a previedli v prospech ľudu! Pravda, zhola nič a nič! Nuž tak; písať, posudzovať, kričať a dôveru podkopávať, to jest *ničť* už dosiahle, je iné: a stavať niečo, vydobyť, učiniť niečo v prospech ľudu je zase inšie. K tomu prázdne reči nestačia, lež skutkami, vydobytkami treba dokázať lásku k ľudu.

Našich ľudákov ale nepomylia ani pekne reči, ani drzé nápady. Po toľkých trápeniach a

po toľkých veľmi ťažko zaslúžených víťazstvách nech dopraje každý tomu statočnému ľudu, aby mohol nepomyšlene a neohrozene pokračovať ďalej v spravodlivom boji za dobré práva svoje. Veď dosiahli sme síce mnoho, ale sú to všetko len prvú základné kamene, na ktorých stavať máme ďalej i završiť budovu hmotného a duševného dobrobytu ľudu.

My pevnou vierou a neohrozenou nádejou vo víťazstve našom, prekračujeme prah nového roku, spolu prah nového desaťročia. Bojovali sme za Boha, za kráľa a za vlasť a takto bojovať novou silou chceme i naďalej. Boh nás doteraz nepustil a veríme v tom, že aj napozatým zaslúžime si pomoci a požehnania Pána Boha Ježiša Krista, i jeho Pannenskej Matičky, preblahoslavenej Panny Marie.

Daj Bože všetkým ľuďom dobrej vôle, všetkým statočným ľudákom a ľudáčkam milosti hojnej v tomto novom roku, nám ale vytrvalosti a sily duševnej, aby sme v práci našej za česť Božiu a za dobro ľudu neustávali, ale sviežou silou viedli boje svoje i naďalej. E.

POLITICKÉ CHÝRY.

Košúth, pomocník Tiszov sa vymlúva.

Že prečo obštruoval Košúth na sneme pod Széllom a ďalej pod Hédervárom a prečo spriatelil sa hneď s kalvínom Tiszom: to je nepochopiteľná hádka. Túto hádku rozlústiť ani sám Košúth nevie. Ale zaiste by ju vedeli vysvetliť tí, ktorí boja sa ducha kresťanského a spravodlivého v spravovaní krajiny. Bohatí milionári židovskí a zúrivi proti kresťanstvu ablegáti zajiste sú obznámení s tými tajnými pohnútkami, ktoré zatvorily kríklavé predtým ústa obštruantov Košuthových.

Ľud však sám a zvlášte voličia pánov obštruantov nerozumejú sa do plánov a chodníkov Košuthových. Aby sa tedy toto voličstvo uspokojilo, vydala strana Košuthova «Ohlas» na voličov, v ktorom chce Košuth vysvetliť a sa ospravedlniť, že prečo ustúpil Tiszovi. Je to znak, že spriatelení s Tiszom Košuthovci aj sami cítia potrebu toho, aby sa ako-tak vyhovoriť vedeli pred svojimi voličmi.

A vyhovárajú sa v tom «Ohlase» tak, že vraj však «uhorský ministerpredseda zaslúbil, že snemovňa vysloví ako uzavretie, že prameňom každého práva je vôľa národa a že tak aj právo uviesť reč komanda armády patrí uhorskému zákonodarstvu, a tým je

vyslovené, že tohoto svojho práva môžeme použiť v ktoromkoľvek okamihu, keď si národ pošle do snemu takých vyslancov, ktorí chcú toto právo premeniť na skutočnosť.»

«Výsledkom nášho boja je aj to, že naši do cudziny odtrhnutí krevní, officieri uhorskí, budú nazpät presadení na územie svojej vlasti.»

«Vo vojenských vychovávacích ústavoch maďarski officieri po maďarsky budú prednášať väčšinu učebných predmetov...»

Takto bráni sa Košuth, dodajúc ešte, že dľa výpovede kráľa z Chlopy adressovanej je nemožno nateraz reč kommandovú zmeniť.

V tomto poslednom má Košuth pravdu, ale to vedel dobre hneď, jakonáhle zjavil sa vojenský rozkaz chlopský. Ale vtedy ešte nebol kalvin a miláčik židov gr. Št. Tisza ministerským predsedom, preto vtedy ani nevydal Košuth svojho «Ohlasu», ale naopak: napísal strašné osvedčenie proti kráľovi, že nikdy a nikdy neustúpi od započatého boja.

Košuth je až veľmi spokojný s Tiszom. Je nie možné, aby nevedel a nevidel dobre, ako násilnícky počína si Tisza: čo robí v snemovni, čo spravil s Apponyim a s jeho ľuďmi, ako vyhadzuje nadžupanov a vsádza na ich miesto ľudí najhoršie známych z volebných bojov pod Bánffy. Toto všetko Košuth zaiste zná, nad týmto všetkým aj musel by sa zhroziť: ale o tom všetkom Košuth si múdre mlčí, ako čo by mu najviac záležalo na tom, aby čím viac svevolníkov mal národ na krku. No veru pekné výdobytky po jednoročnej obštrukcii. Veru pekní to priatelia slobody a práva u tých Košuthovcov.

Odhlasovanie regrúti.

Na sneme odhlasovali už zákon o regrútoch práve pred vianočnými sviatkami, zato ale assentýrka nebude ešte hneď. Lebo ten zákon odhlasoval sa — ako to už pri vynášaní zákonov býva — napred len vo všeobecnosti, to jest, že sa prijíma, aby ho potom aj v čiastkach jeho (dľa paragrafov a bodov, ači odsekov) pretriasali. Po takom odhlasovaní vo všeobecnosti majú právo ešte raz hovoriť k zákonu tí ablegáti, ktorí boli podali volajáký návrh svoj, doplnujúci a či už opravujúci osnovu otázného zákona. To právo menuje sa právom «záverečného slova», ktoré právo patriční ablegáti použiť môžu, ale sa môžu aj vzdať tohoto práva, to jest nepovedať žiadnej záverečnej reči.

Pri návrhu zákona o regrútoch boli povedali asi 18. ablegáti také návrhy, a tak všetci títo budú ešte záverečné reči držať pred podrobným pojednávaním tohoto zákona.

Tieto záverečné reči už aj začali držať Ugronisti a každý usiloval sa natolko pretiahnuť reč svoju, aby jedno celé zasadnutie snemové vyhovoriť. Nevie sa ešte zdáť každý z tých 18. ablegátov použije záverečného slova, ak by sa ale tak stalo, tak sa tie reči a podrobné pojednávania zákona o regrútoch mohli pretiahnuť až do marca.

Nové voľby pokúšajú.

Keď by Tisza aj vyčkal trpezlivo skončenie terajšej debatty v parlamente, predsa nebude si istý, či mu pri iných otázkach nebudú zase obštruovať. Proti takým náhodám mal by mať po ruke silnú stranu svoju. Takejto

ale nemá, lebo medzi terajšími liberálmi predsa nachádzajú sa viacerí, ktorí nie sú spokojní s Tiszom. Takto naladení sú voči Tiszovi bývali prirženci a osobní priatelia Széllövi. Tisza by sa rád takýchto ľudí pozbavil a chcel by si sklepať väčšinu z takých liberálnych ablegátov, ktorí by šli bezohľadne slepo za ním. Všeobecne sa verí preto, že volakedy po marci, snád v máji prevedie gróf Tisza nové ablegátske voľby. Že chce sa pripraviť Tisza ku prípadným voľbám, to je patrné i z toho, že si všade vymenúva svojich ľudí za nadžupanov. A zaiste aj to má svoj význam, že rozdáva magnátske hodnosti istým ľuďom (dvoch najbohatších židov dal vymenovať za členov magnátskej tabule), pri čom to obyčajne tak býva, že vyznačení noví magnáti hľadajú sa odmeniť vláde čo najhojnejšie. — Vieme, že aj bývalý ministerský predseda barón Bánffy vymenoval asi 20 nových magnátov, a vieme, že pri ablegátskych voľbách potom najmenej 3 milióny zlatých striebra rozdal kortesom liberálnym na podporu liberálnym ablegátom.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Z Drienova: Ján Hopko 25 korún; z Merkovca: Ján Engel 12 korún; z Krivačana: Štefan Maňovský 10 kor., Anna Maňovská 4 kor., Maria Dunay 4 kor.; z Košickej fabriky 60 korún, Anna Gulka 1 kor.; z Košic: Katerína Tokely 2 kor., Maria Jagač 2 kor.; zo Šuňavi: Štefan Švajka 2 kor.; z Drienova: Juraj Ivan 1 korunu, Ján Gemerský 1 kor., Maria Šajga 2 kor., Štefan Fialka 1 kor.; z Čemerneho: Juraj Mikloš 2 kor., Maria Lemeš 1 kor., Andrej Gemerský z Drienova 1 kor.; Spolok Čelovský (Zemplin) 19 kor. 26 hal.; zo Slovenskej Vsi: Tomáš Damer 2 kor., Ján Slivinský 2 kor., Ján Gaborčík 2 kor., Pavel Majer 5 kor., Zuzanna Sančík 5 kor., Anna Hora 1 kor., Jakub Berta 1 kor., Ján Bombara 5 korún; z Košic: N. N. 3 kor. 60 hal., Anna Krupko 2 koruny, Helena Hudák 1 kor., Ján Mihalik z Košic 10 kor., Anna Filip zo Spišských-Vlachov 2 kor.; zo Šariša: Mikuláš Žalmani 1 kor.; zo Spišských-Vlachov: dp. Ján Didecky, kaplan 4 kor., Štefan Dolnay 10 kor.; zo Štefanova (Orava): Maria Štafina 2 kor., Anna Greňa 1 kor., N. N. 10 kor., N. N. 10 kor., z Bardiova: Ján Jančík 3 koruny, dp. J. Deutsch, farár v Lendaku 8 kor.; z Kavečana: Ján Martončík 2 kor., Ondrej Nigut 1 kor., Anna Eliaš 1 K., Processia 2 kor., Ondrej Nigut 1 kor., Anna Martončík 1 kor., Karol Martončík 2 kor.; zo Žakarovca: Matej Kontroš 10 korún; z Košic: Jozef Karpel 2 koruny, Maria Zaver 1 kor., Maria Takač 2 koruny.

Na jaskynu lurskej Panny Marie, ktorú tu ruženský spolok mieni zaopatriť, prispeli s milodarmy v Amerike z našich bratov nasledujúci:

J. K. 5 korún 60 halierov, S. P. 5 kor., Gy. U. 5 kor., J. U. 5 kor., J. R. 5 kor., Jos. K. 5 kor., M. P. 2 koruny 50 hal., P. B. 5 kor., O. B. 5 kor. J. K. 5 kor., J. T. Joh. 6 kor. 25 hal., Gy. H. 6 kor. 25 hal., G. U. 6 kor. 25 hal., P. T. 6 kor. 25 hal., O. T. 5 kor., J. K. 75 hal., J. Š. 2 kor. 50 hal., G. Bre. 1 kor. 25 hal., O. G. 1 korunu 25 hal., O. S. 1 kor. 25 hal., J. B. 2 kor. 50 hal., J. L. 1 kor. 50 hal., J. Z. 1 kor. 25 hal. — **Spolu 85 korún.**

Všetkým darcom nech Pán Boh a Panna Maria hojne odplatí, a zachovaj ich od zlého, vyslovuje

Velká Suchá.

P. P., pokladník sv. Ruženca.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jeden každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Terajší stav škol katolíckych, a čo činiť?

— Od Hrdoša. —

V novinách «Krestan» už viackrát bolo písano o terajšom postavení cirkevno-obecných škôl.

Ponosuje sa všeobecne, najmä z toho ohľadu, že na uprázdnené stanice učiteľské, zvlášte s organistvom spojené, málo kto sa hlási. Málo kto sa hlási alebo aj nikto; učitelia radšej v štátnej škole pracujú.

Jedna príčina je, česť výnimkám, tá smutná zkušenosť, ktorú učitelia pri vyberaní dôchodkov pretrpeť majú, a pre ktorú ani svojim synom ten svoj stav veľmi neodporúčajú. Lež mnohí sami si to zapríčiňujú, lebo od dôchodkov úrodových odstúpil nechcú. Do väčšej rozopry s obcami prišli následkom zákona z r. 1875., ktorý ich za účinkovanie predošlých rokov na pensiu obcí odkázal, začo ale obce na nich ťažkým okom pozeráť počaly. Alebo pracuje až do smrti, alebo, keď pre nemoc pole účinkovania opustil musel, niekde len s pravotou tú obecnú podporu dosiahnuť môže. Keď by chcel na druhú stanicu prejsť, len pre túto príčinu dvere jemu zapreté bývajú. Obec niekedy síce dlhé prázdniny zunuje, a prijme i staršieho učiteľa, ale potom o 2—3 roky žiada, aby pred vstúpením do pensie zas inam na stanicu odišiel. A teraz z r. 1893. máme zase nový zákon, ktorý polozenie učiteľstva škôl cirkevných má síce hmotne napraviť, ale ho v pomere ku cirkvi a obci ešte ťažším činiť bude.

Jako? Nejednen pán učiteľ pokojamilovný toho 5, 10, 15, 20, 25 ročného príplatku sa obáva, a správne. Lebo chudobné obce môžu síce od štátu žiadať na tie príplatky podporu, to ale bude nová operácia šalamonská od štátu na katolíckych učiteľoch prevedená; ten príplatok štát dá obciam len preto, aby sbor učiteľov do rúk svojich dostal. A ktože rád dá na sebe za živa takú delbu prevádzať?

Podobne, jako hore spomenuto bolo, niekedy okolnosti žiadajú, aby učiteľ na druhú stanicu prešiel; lež ktorá-že obec 10, 15, 20, 25 ročného vyvolí, keďby sa i mladší hlásil? Veď tomu staršiemu musí platiť už zodpovedné príplatky! A preto mnohí mladí učenci radšej vôbec stavu učiteľskému vyhýbajú, keď vidia, že ešte i také hrdé nekdy mestá, len aby vyhnuly tomu príplatku, školy svoje cirkevné štátu beznáboženskému oddávajú.

Mladší učitelia tiež i preto cirkevné školy obchodia, lebo skoro všade je aj organistom a spevvedúcim, a niektorý cíti sa byť slabších plúc. Ohľadom spevu v pripravovňach zvláštny návod by mali dávať, jako je možno aj pri slabších plúcach za dlhší čas spievať bez vysilenia. Tu chcem len pripomnúť, že hrdelné ústroje — najmä pred spevom — netreba dráždiť, aby hlas čistim zostal. A obecnstvo nahliadne, že je pekný i vtedy spev, keď aj nečo tichšie sa spieva.

Čo sa týka otázky, aby sa organiststvo oddelilo od učiteľstva: každý nahliadnúť musí, že pre pomery obecné je to málo kde možno. Kde je väčšia pláca, jako len tá pre učiteľstvo zákonom ustálená, tam už má i odmenu. Ale kde jej niet, tam už dve služby koná, a preto nielen nové organy zaopatriť, začo nech bude chvála veriacim, ale aj na tých, čo majú na nich hrať, tiež si spomnúť nutno.

Čo tedy činiť? Jako odpomôcť? Rany i na ďalej obaľovať? Niekto si pomyslí, že keďby bola autonomia. Lež právo to, náboženské školy vydržiať už i teraz máme. Ale žiada sa do pohybu priviesť všetky spojené sily, spoločné zaujatie sa; t. j. bohatší pomáhaj chudobnejšiemu, najmä v tak vážnej, pre čas i večnosť, pre obec a cirkev základnej veci, aby pomaly len kde tu na ukážku cirkevná škola nezostala. Následky toho kto-že opiše?!

Spoločné zaujatie tedy treba, a to nielen

jednej obci, nielen jednej stolice, ale v každom biskupstve.

A jako to previesť? Znovu nové odanenie?! To nie. Obávam sa toho kroku. Lež rozlúštenie vecí ssmo sebou sa nuká. Jako my na mnohé dobré ciele, i pre ďaleké krajiny, v kostoloch našich offery s ochotnosťou a s nenutenosťou máme, podobne k polepšeniu stavu škol chudobnejších obcí mohol by byť v roku dovolením biskupským jeden sviatok pre offeru ustanovený; tiež v kostoloch vždy príručná škryňa položená pre milodary; potom pri zábavách, pri testamentoch a iných príležitostiach bolo by treba pamätať na chudobné školy. Vezmime len v 150 kostoloch fárskych jedno s druhým po 10 korún, do roka nasberalo by sa 1500 korún; okrem toho by boly iné milodary. Kolká to podpora! Výbor ústredný v diecesi pod predsedníctvom diecesanského školdozorca by správu viedol. Dľa návodu, podpisu p. farárov a okresných školdozorcov, kde najcitlivejšia potreba postupne či pri zariadení pláce a odmeny p. učiteľov a organistov, či pri stavaní budov školských, by ten výbor poradou a pomocou prispieval.

Toto spoločné zaujatie, jak vo veriacich, tak aj v sbore učiteľskom a organistskom duch Krista Pána kriesiť, vzbudzovať a potvrdzovať bude; nové sily k tomu povolaniu oduševňovať; ba aj cestu krajinskej autonomii cirkevnej preklesní.

BESEDNICA.

K novému roku.

Z «Pútника Sv. Vojtešského.»

Vzdajme, bratia, vrúčne vďaky časov, žitia Pánovi, že nám zase v dobrom zdraví doprial dožiť rok nový.

Z jeho rúk sme raz prijali dar svojego života, z lásky nás na svete živí svätá jeho dobrota.

On nám dáva požehnanie, navštevuje križom nás, bôľom raní srdcia naše a hojí ich v pravý čas.

Nuž tak Boh nás toho roku
darmi z neba požehnaj,
útechu nám On v súžení
a vo všetkých križoch daj.

Priviň nás sám Spasiteľ náš,
vzdychajúcich ku nemu,
k milostnému, láskavému
svojmu Srdcu božskému.

By sme v tento nastavší rok
slúžili mu vo enosti
a po zemskom putovaní
spatřili ho v radosti.

Anzelm.

Duševná túžba za domovom.

— Zaosek. —

Ty si snáď ešte nikdy nebol vzdialený od vašeho domu, od tvojego rodičovského ohniska, od rodičov, od vašej dedinky. Dorástol si potom a odobrali ňa k vojsku; musel si ísť za regimentom, ďaleko do garnizona. Musel si opustiť dom, svojich rodičov, bratov a sestry, kamarátov; opustiť vašu dedinku, váš chotár. Starý vyslúžený vojak ostřihal tvoje zlaté vlasy, v ktorých tvoja milá mamička radosť mala a na ktoré si ty tak hrdý bol, a teraz jako taký ošklbaný kohút musíš ísť na vojnu. Mamka ti napiekla koláčov, oškvarkové pagáčiky na cestu; sestry ti to zapakovaly a všetci ňa vypravovali až ku poľnému križu, tam, kde sa dve cesty križujú, z ktorých jedna vedie do mesta, v ktorom ty máš na železnicu sadáť s ostatnými regrútami, aby vás ďaleko, veľmi ďaleko zaviezla do kasárne, zkadial vás budú sortirovať jako baránkov, každého inde ku regimentom.

Pri poľnom križi lúčite sa medzi slzami. Vrelé slzy očí tvojich zalievajú tvár tvoju a ledva že vieš vypovedať:

«Už ja musím maširovať preč od vás.»

Mamka ti dala tu spasiteľné naučenie so svojim požehnaním pri hlasitom plači sestřičiek; podala ti ruženčok, by si sa v ňom na svoju matku a na starého otca rozpamätal. Pri posledných slovách: «s Bohom syn mój, dieťa noje, s Bohom brat náš» stisne ti srdcom, odvrátiš sa a s plačom ideš ďalej, osamotený kráčaš po ceste ku mestu. Ešte posledný raz obrátiš sa, postojíš a pozeráš na vašu dedinku, na váš dom a na celý chotár.

Tu sa ti rozjarí tvoja obrazotvornosť v sladkých rozpomienkach na tie miesta, kde ste sa bavievali, kde husy pásly; pozeráš na vaše vřby, z ktorých ste vrabcov vyberali; na lúky, na ktorých ste žrebce pásavali; na váš kostol, v ktorom si jako školský chlapec tak rád ministrovával pánu farárovi. Rád by si sa vrátil, ale nesmieš; ísť musíš, rozkaz vojenský ňa volá. Dostal si túhu po svojom domove.

Prídeš do kasárne, kde od frajtra alebo starého kaprála, ktorý je z horšej famílie, snáď aj z cigánskej, dostaneš surové slová, špatnú papulu, hrešenie a tresty, čo

ti všetko chuť odoberie k tvojemu novému stavu. V noci tajne vyplačeš sa pod pokrovcom; rád by si bol u rodičov, rád s nimi vianočné sviatky a Štedrý večer slávil; to ale všetko nemôžeš. Keď ideš na prechádzku, rád ideš tade, kadiaľ si z domu prišiel a stojíš dlho obrátený ku tým vidiekom, kde tvoji milí rodáci bývajú.

Snáď aj ty by si to rád urobil, čo urobil jeden regrút od jágrov, ktorý pochádzal z Tyrolska. Regrút tento prechádzal sa okolo rieky, ktorá do jeho vlasti, do tej doliny, z ktoroj on pochádzal, tiekla; tu počul na brehu hlas jednej pastierskej fujary, tak, ako to pastieri u nich na alpických holách pískavajú. Následkom toho hlasu fujary pastierskej takú túhu dostal za domovom, že skočil do rieky a dolu vodou plával až do svojej vlasti, do doliny svojej.

Tento mocný púd túhy za domovom vložil Stvoriteľ nielen do srdca ľudského, ale ešte aj do nerozumného zvieraťa. Mal som jedno hoviadko, ktoré som však do mesta jednému mäsiarovi predal, nie na mäso, ale na mlieko. Ono dostalo túhu za domovom a za ostatnými spolukamarátkami; toto hoviadko za tri dni nežralo nič, obzeralo sa a ručalo; počúvalo, či sa jej niektoré známe neohlási. Na tretí deň utíchlo, jako by už bolo zabudlo na domov; dávalo pozor na príležitosť sa odtrhnúť s povraza. Domáci nezatvorili dvere; odrazu, keď žiaden nepozoroval, odtrhlo sa s povrazom, vybehlo von a bežalo ulicou k svojej dedine a aby po hradskej nemalo s ľuďmi mrzutosti, urobilo tak, jako aj ten tyrolský vojak, skočilo do Váhu a plávalo dolu Váhom. až uzrelo dolinu, z ktorej pochádzalo a za trištvrte hodiny bolo toto hoviadko v našom dvore, ručalo a rovno vnišlo do maštale na svoje staré miesto a počalo lízať svoje susedy, ktoré sa tešily a ručaly na znak, že ho ešte poznajú.

Skoro by si mi to neuveril, a predsa je tomu tak, je to pravda. — Na druhý deň ale aj nový gazda prišiel pre ňu. Bolo zase dosť ručania, plaču a od mäsiara viac pozor.

Ešte jeden príklad túhy za domovom.

V susednej dedine za stodolou na humenisku na jednom od víchru vyvalenom starom topoli sedela mladá služobná deva a do dialky sa pozerala k vysokým horám, z kadiaľ pochádzala. Bolo to práve popoludní v nedeľu a nebolo tomu ešte ani tak dávno, jako sa sjednala a vstúpila do služby do dediny, do jedného sedliackeho dvora. Tu sedí na tom na zemi ležiacom topole zamyslená a zmeravenýma očima díva sa na tie vysoké hory, pod ktorými ich dedinka a ich dom leží. Ona túži, plače, sama v sebe sa rozpráva, svoje ruky vystiera k tým stranám, kde jej mamka a tatko bývajú, kde ich malý kostolík na pahorku stojí, do ktorého ona v nedeľu tak rada chodievala s kamarátkami. Pozerá na tie utešené jasné, modré hory, do ktorých chodievala na jahody, na suché raždie atď. — Poneváž ale mala ešte dosť času ísť na vodu a obed spraviť k večeri, vyšla po tichu von, sem za stodolu na ten topol si sadnúť, aby ju žiaden nevidel. Gazdiná ale ju predsa videla a videla aj jej vyplakané oči, takže zvrískla na ňu:

«Kde si zase bola toľko schovaná? Mohla si aj doma u mamky zostať, keď máš ustavične toľko fnukať a nariekať.»

Chúďa dievčatko sa začervenalo jako pivonka vo tvári, nehovorilo nič, vzalo chytro putienku na vodu a išlo k studni, aby trpkým, pichlavým rečiam zlej gazdiny vyhyblo.

Brat môj drahý, ktorý toto čítaš, snáď aj ty si už kedy cítil túhu za domovom, bárs si ešte nikdy nebol v cudzom svete. Má totižto aj duša takú túhu za domovom, po minulých časoch nevinnosti, po šťastlivom veku detinskom, po sladkých časoch, keď duša tvoja bola ešte čistá, nevinná, v Bohu veselá, bohumilá; túhu za domovom nebeským, túhu po Bohu, po Otcovi nebeskom; rád by si išiel k nemu z bahna tvojich neprávostí, zo služby diabla!

Zločinec plače v žalári. Mordár pod šibenicou narieka, keď sa rozpamätá na minulé roky svojho nevinného detinstva; túžia za týmto domovom svojej bývalej nevinnosti. — Snáď aj ty si pred Bohom v ťažkom hriechu; väzňom si ťažkej viny a skoro už príjde tvoj súd. Pomyslíš si kedy na tie sladké časy nevinnosti tvojho detinstva? Aj ty si bol kedysi nevinný; aj nad tebou strážil sv. anjel strážca; Božie oko na teba milo pohliadalo a na tvoju čistú, nevinnú detinskú dušu! A teraz? Teraz to už všetko docela ináč zostalo: zlé, čierne, ťažké svedomie, jako olovo ťa tlačí pred Bohom; zmeravená duša v tvrdohlavosti nechce sa obrátiť k Bohu. Celý kapitál života tvojho je už skoro strávený; odplata je už blízko. Oplakávaš tvoju mládež, tvoju nevinnosť, tvoje právo ztratené na raj nebeský — všetko je ztratené! Len malé svetielko nádeje bliští ešte tebe.

Íd teda ku spovedi, aby ti ho tam milosť Božia rozsvietila...

Rozprávky z dediny.

VI.

Na ohnisku nehorí oheň. Celý dom taký tichý je, ako čo by bol mrtvý vystretý v ňom. Dve malé deti utiahli sa do kúta, ako čo by sa báli strašidla. Gazda neni doma, ba ani ho nevideli už tretí deň. Inokedy o takomto čase usilovne pracoval, žena pomáhala mu, a teraz robota stojí.

V chyži najväčší neporiadok. Na prostriedku stojí truhla naložená s bielizňou a s iným šatstvom. Aj postel je oťahnutá, na nej vankúše a periny v batohu zaviazané.

Gazdiná pri okne stojí. Bláďa je, ako čo by priam bola stala z nemoce. Ukrutný ziaľ naplnil srdce jej. Plakala by, ale už nemá slzi.

Čo sa tu mohlo stať v dome Imricha Podustva? V tomto tichom a šťastlivom hniezde, kde nedávno spokojnosť a opravdivá blaženosť panovala?

Hneď sa dozvieme.

V tom vkročí do smutného príbytku Boriša Greme-

ňová, stará bosorka vysokého vzrastu ako ometlo, na jedno oko slepá s pehavou a vráskovitou tvárou. Len na to žila na svete, aby nepriateľstvo, rozbroje, zvady, hnevy aj tam robila, kde predtým pokoj panoval.

Aj teraz, jaknáhle zazrela neporiadok a smutnú gazdinu, zalomila s chudými rukami a zapišťala neprijemným hlasom:

— Čo sa tu robí?

— Čo sa robí, hovorí hnevliým hlasom ubohá žena. Vy sa pýtate? Teda neviete?

— Ja nič neviem, duša moja.

— Nič? Hovoríte, že o ničom neviete! Veď aj vy držíte s tými naničhodníkmi pekelnými, ktorí porušili pokoj dediny; ktorí aj mojmu mužovi hlavu pomútili.

Nastalo ticho, ale len preto, aby víchor tým silnejšie vypukol.

— Spokojne sme žili z Božej milosti — pokračovala rozhorčená gazdiná — ale od jedného času diabol sa vtrel medzi nás, olúpil nás o pokoj; spravil sirotu z detí našich, a nešťastlivými všetkých dohromady. Aj vy ste tomu príčina; aj vy sa priatelíte s čertami, ktorý dedinu našu pobúrili. Áno, vy . . . vy bosorka nepodarená. Berte sa odtiaľto, lebo vás zahluším. — A ako divá pochytila sekeru, a oborila sa na Borišu. Tá ale s krikom vybehla von.

— Rata, rata, chce ma zabiť!

Deti naľakané, dali sa do plaču.

V tom vkročil do izby domový hospodár. Trúfal čo sa stalo, lebo videl Borišu, keď vybehla z domu.

— Kde chodíš? pýta sa žena. Tri dni som Ťa nevidela.

— Mal som veľa roboty. Nestaraj sa o mňa. Maj trpezlivosť, onedlho bude nám dobre, všetkého budeme mať dosť.

— Ale maj rozum! Ako môžeš tárať také hlúposti? Vidím Ťi na očiach, že si sa nevyspal. Cítim zápach pálenky, teda si korheľoval. Pre Boha, povedz čo chcete vykonať? Prečo zanedbávaš robotu? Prečo chodíš medzi tých naničhodníkov?

— Ty sa tomu nerozumieš. Keby si vedela, čo mi prevedieme, nerobila by si výčitky. Povedal gazda, potom vydýchol volne, ako čo by bol cítil, že veru on sám nerozumie tomu, k čomu ho sviedli.

Sadli oba na lavicu. Deti pritúlili sa k matke, a bojazlivo hľadeli na otca. Tak strašne vyzeral.

— Žena moja, vieš čo je socializmus?

— Viem, lebo vidím ho tu v chyži. Vymyslenosť čertov.

— Nedaj sa vysmiať. No už vy ženy keď poviete volačo, to nemá ani uši ani chvôsta. Never, že to čert vymyslel. Ale to je, že bliži sa čas, keď chudobným ľuďom bude dobre na svete. Zem je naša. Pýtať budeme, čo nám patrí, a keď nedajú, máme päsť a zbroj, naučíme tých kmínov pánskych.

— Koho naučíte, pýta sa naľakaná žena, pričom chytla ruky muža.

— Toho, ktorý viac má ako my, odpovedal gazda divo.

— Teda budete kmíni a zbojníci? Aj tak budú zachodíť s vami.

— Uvidíme! Žije ešte kralovič náš Rudolf. S nami drží. On je vodcom našim, chce nás učiniť šťastlivými. Chudák dlho bol zavretý v podzemnom žalári. Otec ho dal zavreť, lebo bránil chudobných. Ale sa vyslobodil. Teraz je náš. Čaká nás. On nás bude viesť oproti boháčom.

— Ježiš Mária svätý Jozef! Človeče, ako môžeš tárať takéto sprostosti? Blázníš sa, či čo ti je?

— Tak je celá dedina pobláznená.

— Veru len blázon uverí takéto reči.

— Pravda, len ty si múdra?

— Povedz, kde odnášaš té peniaze, ktoré horko ťažko odkladáme?

Podustva trhol sebou. Naľakal sa.

— Veď ani na púť nechodia bez peňazí, odpovedal. Tak veľkú vec nespravíme z hmly.

— Nás tu necháš hladovať. Prejdú dni, ani sa neobzreš na nás. Pre Boha ťa prosím, nehaj to tak. Vidiš, ak spokojne sme žili. Svet nám závidel. A teraz! Do plaču mi je, keď si pomyslím na to. Pozri na deti. Neborence, nemajú ani na seba ani do seba. Bože môj, Bože môj! . . .

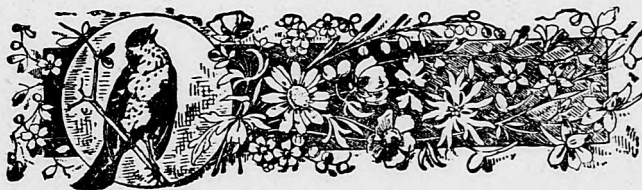
— Čo Boha spomínáš? Kde je? Kto ho videl? Ja neverím! To páni vymysleli pre chudobných. Oni zhabali majetky, peniaze, a nám nechali Boha.

— Či sa nebojíš takto hovoriť? Uvidíš, že prídeš do áreštu, ak sa nevrátiš nazpät k nám.

— Ja ťi len to poviem, že o krátky čas naše bude všetko. Nech sa trasú páni a kňazi! Pre nich budú žaláre, povedal Podustva a odbehol preč.

Žena smutne hľadela za ním cez oblok, potom znovu dala sa do pakovania, lebo ona s takým človekom, ktorý Boha nepozná, ktorý chce sa dopustiť kmínstva nebude pod jednou strechou. Hruza dojmie ju, keď si na to pomyslí.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Jeho veličenstvo kráľ, ako z Viedne oznamujú, strávil Štedrý večer a prvý vianočný sviatok vo Wallsee pri svojej dcére arcikňažne Marii Valerii.

Z biskupstva spišského. Preložení sú kapláni: Albin Maxián z Námestova (Orava) do Veľkej Vsi (Orava) a Vendelín Huszka z Veľkej Vsi do Námestova.

Cesta cárskeho páru. Z Petrohradu oznamujú, že cársky pár počiatkom budúceho roku odcestuje na dlhší pobyt do Livadie. Cár síce není chorý, ale lekári mu predsa radia, aby sa šetril, lebo je nervósný.

Voľba mešťanosti v Budapešti. Doterajšiemu mešťanostovi hlavného a sídelného mesta Jánovi Halmosovi vypršal čas úradovania, následkom čoho musela byť prevedená nová voľba. Voľba odbývala sa dňa 22. decembra na valnom shromaždení zastupiteľstva hlavného a sídelného mesta. Za mešťanostu na ďalších šesť rokov jednohlasne zvolený bol zas Ján Halmos. Výsledok voľby prijali v celom meste s veľkým uspokojením, lebo Halmos svojim nežistným mnohoročným účinkovaním skutočne zaslúžil si dôveru obecnstva budapeštianskeho.

Vianočné slávnosti pre dietky. Z Chtelnice (nitrianska stol.) oznamujú, že tamojšie školské dietky pod vedením pp. učiteľov predstavili na Vianoce pastiersku hru. Pri tejto príležitosti odbývala sa aj posviacka betlehemských jasičiek s Ježiškom, ktoré dal postaviť tamojší milovaný pán farár Alojs Tagányi z čiastky z milodarov, z čiastky zo svojich peňazí. Celý Betlehem stál 440 kor. a pozostáva z 29 figur. — Vo Zvolene bola tiež vianočná slávnosť dňa 20. dec. pre maličkých tamojšejšej óvody, ktorá odbývala sa vo veľkej sieni mestského hotela. Pre dietky postavili utešený vianočný stromček a maličké obdarili darmy. — V Dubnici (trenčianska stol.) 21. dec. tiež usporiadali dietkam tamvjšej óvody takúto stromčekovú slávnosť. — V Bielom Potoku (Orava) dňa 24. decembra školské dietky taktiež predstavili vianočnú hru «Betlehem» od M. Husku.

Vestník duchovenký. Imrich Bielik, vojenský kňaz vo Viedni, diecesán nitriansky, vymenovaný je za pápežského protonotára a praeláta. — Jozef Makász, kaplán šaštinský, preložený je za kaplána do V. Kostolán, Michal Bocák do Beňuše a Florian Tománek do Čimhovej. — Michal Bundala, špiritual ústredného seminára v Budapešti, vymenovaný je za kanonika veľkováradskeho. Ján Hanuška preložený je za kaplána do D. Lipnice a Ferdinand Rajskep do Hruština.

Orleánsku pannu vyhlásia za svätú. Francúzski katolíci už dávno pracujú na tom, aby Orleánsku pannu

vyhlásil pápež za svätú. Jako teraz z Rímu oznamujú, pápež Pius X. dňa 6. januára vydá dekrét, v ktorom nariadi, aby sa porobily prípravy ku vyhláseniu orleanskej panny Jeanny d' Arc za svätú. Pápež v dekréte tom uzná hrdinské cnosti Orleanskej panny. Kongregácia ritu pod predseonictvom kardinála Ferratu na základe pápežského dekrétu zapodievať sa bude s otázkou vyhlásenia Johanny d' Arc za svätú.

Johanna d' Arc (čítaj Dark) narodila sa 6. januára roku 1412. v Domremy v Champagne-i zo sedliackeho rodu, ale už v 13. roku vznikla v nej tá pevná viera, že prozreteľnosť Božia vyhládla ju k vyslobodeniu v tom čase pod anglickým jarmom upiaceho Francúzska; roku 1429. pršla ku francúzskemu kráľovi Karolovi VII. a rozpovedala mu, že sa jej zjavila Panna Maria a sdelila jej že ona musí vyslobodiť francúzsko a premôcť nepriateľa a preto 17-ročná pevná sedliacka deva vyzvala kráľa Karola, aby sa pustil s Angličanmi do boja. Kráľ poslúchnul a už 29. apríla toho istého roku napadnul mesto Orleans obliehajúceho nepriateľa. Johanna d' Arc tiež opásala meč a viedla vojsko všade povzbudzujúc ho k chrabrosti. Neobyčajným zjavom týmto nesmierne oduševnení Francúzi bojovali jako levi a prebujúc sa cez anglické vojská vtiahli do mesta Orleans, odkiaľ zmužilá panna nepriateľa zahnila, neskôr pri Patay znova ho porazila a zatým dediča francúzskeho trónu dala pokorunovať v Reimsi; onedlho na to pod hradbami Paríža bola poranená. Roku 1430. v bitke padla do zajatia Bárgundčanov, ktorí vydali ju Angličanom. Tito ju potom v Rouene pre boso-ráctvo a kacirstvo postavili pred cirkevný súd, ktorý ju odsúdil na smrť. Na základe tohoto výroku Johannu d' Arc 30. mája roku 1431. za živa spálili. Roku 1450. na žiadosť jej rodiny celú pravotu obnovili a vtedy súd po opätovnom pojednávaní vyriekol, že všetky obvinení proti Johanne d' Arc sú bezzákladné. Orleanská panna je jedna z najpopulárnejších postáv francúzskej histórie a jej bezúhonný a prikladný život opísali a ospievali mnohí historici a básnici.

Rímsky doktor filosofie a teologie. Náš vysoko-účený oravský rodák Anton Košťalik, nateraz kaplán v Kunbaji v Bážke, bol v Ríme, kde svoje štúdia konal, dňa 2. dec. za doktora teologie promovovaný. Srdečne blahoželáme!

Spolok sv. Mohora, ktorý (na spôsob nášho spolku sv. Vojtecha) vydáva náboženské, nábožensko-mravné a poučné knihy pre katolíckych Slovincov, vykazuje tohto roku 76.058 stálych, dosmrtných a jednoročných členov. V uhorskom sobotištskom (szombathelyi) biskupstve má 306 členov. Aby od toho sv. Mohora zachránili Slovincov uhorských, chcú založiť v tomže biskupstve «vlastenecký» spolok na vydávanie spisov pre Slovincov a koncom tohto roku vzmohli sa už na kalendár.

Kto na svoj majetok

záložnú požíčku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požíčku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požíčky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požíčkou ľahko môže pomôcť na jeho tarchách. Predoslých veriteľov tento ústav z tohto požíčkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požíčky spojené. — Požíčky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požíčku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požíčky na 5⁰/₀ a na 4¹/₂⁰/₀-tové požíčky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požíčka zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Radost v zime.

Fabriku na celulózu zamýšľajú postaviť v D. Kubíne alebo Kralovanoch oravskí kapitalisti. Daj Bože, aby to čím skôr aj previedli.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Chýry zo Spiša. V Slovenskej Vsi dňa 13. dec. m. roku zomrel následkom porazení Štefan Mattyasovszky, gruntovný pán, bývalý hlavný slúžny a stoličný výborník v 68. roku svojho života. V ňom oplakáva staroveský hl. slúžny svojho otca. — V Starej Vsi sa slečna Aranka Dubravský, dcéra všeobecne ctenej veľkosklepníčky vdovy Dubravskej dňa 13. decembra zasnúbila s advokátskym praktikantom dr. Alexandrom Praesenským. — V Toporeu sa Jánovi Kobialkovi, profesorovi na odpočinku, už prinavrátili tie cenné papiere, ktoré mu nedávno boli ukradli. Hneď tretieho dňa mu ich jeden tamjší obyvateľ, ktorý ich vo svojom pitvore našiel, do bytu priniesol. Že jakým spôsobom sa do tohoto pitvora dostali, ešte nevedno. — V Matfašovciach dňa 14. dec. v noci zhorel mlyn a pila. Zvláštna milosť Božská, že ten oheň, trebárs v prostriedku dediny povstal, nežiadal viac obety. — V Kežmarku v pile Glesingerovej smrteľné nešťastie potkalo robotníka Jozefa Meichela. Jedno drevo sa naňho zvalilo a ho zabilo. Zanechal vdovu s tromi malými dieťkami. — Choroba rožného statku na pisk a na nohy sa u nás, chválabo, pomaly už trati. Dľa najnovšieho úradného výkazu sa už len v 16-tich obciach najdu také choré statky, ale aj z tých už len sem a tam jedno. Tak teda úfame, že sa jarmaky už najbližšie všade znovu otvoria.

Predseda Loubet a cisár Vilhelm. Z Parížu oznamujú, že Emil Loubet, predseda francúzskej republiky poveril berlínskeho francúzskeho veľvyslanca, ktorého tieto dni prítal na súkromnom výsluchu, aby v jeho mene zablagožehal cisárovi Vilhelmovi z tej príležitosti, že sa šťastne vyliečil zo svojej nemoce.

Horvatský bán, gróf Teodor Pejacsevich, ktorý len nedávno zotavil sa y ťažkej nemoce, mal zapálenie čriev, tieto dni zo Záhrebu ocestoval do Talianska, lebo je ešte vždy slabý a potrebuje ľavnejšie podnebie. V prostredí januára, keď horvatský snem znova otvorí, bán sa vráti do Záhrebu.

Vymenovanie. Juraj Justh mladší, hlavný župan stolice turčianskej, dra Jána Bolemana, štubnianskeho kúpeľného lekára vymenoval za čestného stoličného hlavného lekára.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

Všetkým milým dopisovateľom, čitateľom a čitateľkám našim prajeme z hlbín srdca šťastlivý Nový rok!

DOPISY.

Velká Suchá.

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

Důstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Nedá sa tajiť, že na mnohých miestach až posiaľ k mnohým z nás márne hlásali šľachetne smýšľajúce osoby z kazu už temer nám všetkým známeho liberizmu, plodiaceho všetko zlo, medzi iným proti nám kresťanským katolíkom najzúrivejšieho nepriateľa v podobe socialdemokracie na čele so židmi a pokúšiteľom diablom zastúpeného.

Bez výsledku bolo namáhanie mnohých opravdových sluhov Božích, cirkvi a vlasti verných synov, ktorí sami živou vierou ozbrojení nás sebe podobnými učiniť chceli, za istú zbraň proti nepriateľom spisy kresťanské predplatiť a čítať odporúčali, pred korhelstvom vystríhali, do kresťanských nábožných spolkov povolávali, by takto spolu čo dobre sriadené vojsko predišli sme spomenutého nepriateľa, ktorý v blízkom čase napadnúť nás strojí, chce pozbaviť imania cirkevného, totižto viery; slovom všetkého časného i večného blaha. Ale ako som to už spomenul, nedocielili s nami nič. Nám všetko to bolo maličerným, ako by ničím. Hlasy ich nechceli sme počúvať, o spisoch, spolkoch «mne z toho nič, tebe nič» sa len vysmiali. Naozaj odsúdenia hodná ľahostajnosť! Nepriateľ zavítal nám pred dvere, zlo už na pätách a my niako, ba zle, ako podle, nešikovne sriadené vojsko sme roztratení.

Ba či len dá sa nepriateľovi — keď tak blízko je už, predísť? Zlo odstrániť? tak smýšľa mnohý aj ináč dobrý kresťan. — Pravda prineskoro je: ale ešte predsa snáď pomaly dalo by sa. Opusťme ľahostajnosť! Tu ale v rade prvom nech platia nám slová apoštolské: «Bratia, striežliví buďte!» Nebočme tedy od kresťanských spisov a spolkov, nešanujme čas a prácu k tomu potrebnú, neškrujme groša na to: predtým kresťania nielen peniaze, ale všetko, ba i život obetovali za vieru svoju. Počúvajte hlasy len šľachetné od kresťanských smýšľajúcich osôb. Radme sa s týmito! Nasledujte ich! A onedlho stanú sa z nás cvičení, opravdiví, smelí bojovníci Krista, ktorí zbudia spiacich vodcov. Nepriateľ to vidíac: utiahne sa. A zlo je odstránené.

V novom roku — zo spánku ľahostajnosti prebudný

J. T.

***

Pešťbudin.

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Z príležitosti slavných sviatkov narodenia nášho Spasiteľa a nastávajúceho nám zas nového roku, odhodlal som sa i ja pár riadkov do nášho milého «Krešťana» napísať.

Nám slovenským veriacim, ktorých nás veľká číslca rozídená je v širom svete za výživou — ani jeden cirkevný sviatok nemá takého významu, ako Vianoce a Nový rok. Túžobne ich očakáva každý, či starý alebo mladý, keď mu len nič nenie uskodnené na zdravý. Prečo? Preto, lebo vtedy príležitosť má takmer každý viac času poznať pomery, domácich, obdalsích, kruhov, obci atď., za ktorými už dlhší čas mu bažil cit jeho látky. Ba ešte i tí, ktorí sú ven z domoviny svojej, majú tiež príležitosť na tieto slávnosti domov sa vrátiť; alebo keď nie im to možné, tedy uctia si ako možno najlepšie tie 2—3 dni

Lež predsa mnohí sú aj takí krešťania, ktorí svojim planým sebadržaním slávnosť túto zneuctia, tým spôsobom, že miesto toho, aby tento čas k úcte a sláve Božej zo svojej krešťanskej povinnosti zasvätili, zneuctia ho, alebo pukušením i druhých na zlé cesty napravujú.

Milý krešťania! Snáď za pravdu uznáte, keď vyslovím, že taký človek, ktorý dopustí sa takých vecí, nenie nič viac hoden, ako opovrhnutia, tak Božieho ako aj ľudského. Predpohľadám si však, že medzi našim slovenským ľudom takýchto mnoho nevedeli by ste mi povevať; ale toho som istý, že takých, ktorí na miesto zasvätenia (uctenia svojho krešťanstva) našli by sa mnohí, čo idú radšej na rozličné nečestné miesta, obzvláštne vo veľmestách, po dedinkách však do židovských smradisk pijaňstva.

Takýto ľudia (nemajúc pri boku svojom nikoho, čo by ich na cestu napravil) majú vždy akú-takú príčinu, len aby sa ku sudu, kartám, nečestným (nevzdelaným) ľuďom dostali a potom ešte aj za to už zabudnuté v rodine svojej výčit y. bitky, luhanie, nespravodlivosť, obzerstvo ďalej stvárali.

Prečo takýto ľudia to robia, príčina je tá, že si nevšímajú Božie prikazy, nedbajú na svoje svedomie, nevšímajú si ani tých slov kňaza, ktorí počas svojho pobudnutia na Božom mieste prísne stáť a kázať ľudu musí, čoho má sa vystríhať (tu daktori povedia, že však on je tak človek, ako druhý). Na túto otázku toľko poznamenám, že taký človek, ktorý toho dopustí sa, ubíja už vtedy sám seba v predbieď pohoršenia; lebo veď vtedy dopúšťa sa toho, čo škodí mu na celom živote. Človek býva vždy zodpovedný len sám za seba, a tak aj ten kňaz je teda sám za seba zodpovedný pred samým Bohom a nie za druhého, toto by boly tie hlavné príčiny.

Druhá príčina je tá, že naši otcovia — ako je to známo — svojich synov už v 10—12-roou pustia z pod výchovy rodičovskej na dráhu života, následkom čoho zabudne ľahko na to, čo sa kedysi bol v škole a pri svojich (keď sú krešťanskej nauky) rodičoch naačil.

A tretia príčina je tá, že ponevác nám nedovoľujú pomery naše natoľko, aby sme sa mohli vzdelávať vo vyšších školách, zabúdame sami na seba a svoju silu.

Snáď ale nikto sa na tom nepozastaví, keď poviem, že aj bez vyšších škôl môžeme sa vzdelávať, a síce tak, keď len aspoň každý čítal by jeden časopis z tých 8—9, ktoré slovenskí katolíci majú. No a potom kdeže sú ešte iné veľké literárne, podielové, odborné a zábavno-poučné vydania, ktorých toľko tlačí sa každý rok.

Nuž drahí krešťania! Či nemáme príležitosť pomocou týchto poznať samých seba? Či nemáme a nemôžeme navrátiť si ten pokoj a blaho, ktorého toľkí a toľkí sú potrební? Áno, týmto len môžeme vzdelat sa, poznať kraje polia, vrchy, doliny, okolia a všetko to, čo je nám potrebné.

Ako som spomenul, že počas týchto slavných Vianoc mal každý príležitosť čo-to zkusíť, Teda aj ja som si umienil, že čo zkusím, zdelím to potom našim milým rodákam.

Obyvateľstvo nám dobre známych našich 15 stolíc do konca roku 1902. počítalo sa na 2,886.200. Teraz ale, keď pýtať sa budeme redakcie slov. časopisov, že koľko odberateľov má ten a ten katolícky časopis, alebo ten a ten kat. slov. kruh členov, vtedy dá sa nám zkusíť, že kde ľud nečíta a kde je opustený, totižto kde krváca možno bez ľudského života radosti a potešenia. Polutovania hodné sú nasledovné stolice: Novohradskv, Tekovská, Gemerská, Šarišská, Spišská, Ungská, Zemplínska a Abaujsko-Tornianska. Medzi tieto mohol by som porátať ešte aj Trenčiansko, ktoré je veľmi od židov opanované. Ponevác však už má aký-taký ten mesačníček noviny a to dobré pre krešťanský ľud: «Považské Noviny», potom aj niektorých (pravda malý počet) kňazov a svetských mužov za ľudové snahy, teda nepočítujem ju medzi výs označené.

Ale to poviem, že ten celý «pauparizmus» toho ľudu len následkom tých prišlých židov sa vzráha. Kňazia, ktorých by malo byť viac, nevládu pracovať a narábať rapídne s tým ľudom, tak ako ten židák, ktorý vládne sa sa už na 60—80—200 tisíc korún, lebo nemajú pálenky a toľko groší. A ľud čo je, ten nepomyslí na žiadnu konkurenciu, je — ako to sami medzi sebou hovoria — sprostý. A zase kňazia, ktorí však dobre vedia, že «národ je sila», nejdu na pomoc, lebo nevidia v ňom žiadnu vytrvanlivosť. Slovom nenie k uznaniu, že aké sú tam «ašpirácie» toho ľudu za židov.

Koľké obce, koľké mestečka zaplnené sú len židom a židom, ktorý je už každý dobre zabezpečený!

S čím som môj dopis začal, s tým ho teraz i zakončím:

Sláva na nebi Bohu a na zemi pokoj ľudu, nám krešťanom v tomto zas novom roku!

S dovolením slavnnej redakcie neskôr zas niečo napíšem.

—y. Cyrenejský.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Nová Baňa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Presvedčený som o tom, že slavná redakcia je obšpaná zo všetkých strán dopismi a inými správami, no predsa za povinnosť si pokladám ja vysokostenému čitateľstvu «Krešťana» v krátkosti na známosť dať, že u nás od pradávna nebývalého vífazstva sa ľud smýšľania ľudového dobyl dňa 10. decembra pri voľbe mestského výboru. Vyvolili sme si 12 ľudových s 80—90 hlasmi oproti asi 18 s 35—40 hlasmi. Voľba v najväčšom poriadku bola prevádzaná, od 9. hod. rána do 4. po obede bdejúce obecnosť veľkú trpezlivosť preukázala. Po vyhlásení tých vyvolených 12-tich pri zábavnej a veselej večeri so stránky ľudu byly prejavované veľké blahoželanania. Vífazstvo toto nám učinilo o jeden stupeň na hor, čo nech nám slúži ky vytrvanlivosti a spoludržaniu, lebo len spojenými silami sa toho dobjeme, čo sme si pred seba vzali a Boh pomôže ku pravde, keď v jeho mene bojovať budeme. Preto tedy volajme:

«Sláva Bohu na vysosti a pokoj ľuďom dobrej vôle na zemi!»

Prajem všetkým čitateľom šťastlivý a požehnaný nový rok!

Nech žije ľudová strana! Nech žijú tí naši 12-ti sokoli!

Výborník.

***

Beregszeg.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím úctive uverejniť týchto mojich pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane».

V našej obci Beregszegu sme si chceli založiť potravný spolok. Veľkú chuť mal zaň náš pán organista spolu s nami do toho; složili sme asi 3000 korún, aj z Budapešte sme si zavolali zo spolku pána, čo nás o tom poučil. Hneď pri jeho prítomnosti sme zvolili výbor do toho spolku, tak jako to obyčajne inde robia. Zvolili sme si pána organistu prvého; ten mal ten spolok viesť, ešte k tomu aj iných občanov.

Pán organista nám to začal, lebo my nemáme viac učeného človeka v našej obci; velice sme boli tomu radi, lebo tu v obci máme 4 pijavice čo nás cicajú. Ale — bohužiaľ — náš pán organista nám to aj rozohnal. Ešte sú tomu aj dvaja iní občania na príčine, čo ten spolok rozvádzajú, veľkí milovníci židov.

S úctou

Jeden ľudák.

Ťažký úder je to na každého, keď pri liečení ne moce užívaný liek nespomáha. Preto môžeme pozdravovať *Eugena V. Felleru*, lekárniku pre jeho nenahradiateľný a nevyhnutelný liek: Fellerov Elsa-Fluid, lebo ho nielen v cudzozemsku ale aj u nás rozširuje. Fellerov Elsa-Fluid, ktorý už mnohým ľuďom aj život zachránil, na rímskej, nizzskej, parížskej, berlínskej, londýnskej vý-

stave bol vyznačený a najnovšie dorábateľ obdržal aj strieborný odznak rádu španielskeho červeného kríža. Nesvedomiti napodobňovatelia na počutie tohoto všemožným spôsobom a pod podobne znejúcimi menami (ako na pr. Gold Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atď.) napodobňovací Fellerov Elsa-Fluid a ešte tiež aj ochrannú známku padelali. Od takýchto neupotrebitelných napodobnenin vo svoj vlastný prospech nech sa každý chráni. Opravdivý Fellerov Elsa-Fluid možno dostať (12 flášiek alebo 6 duplovaných flášiek aj s poštou za 5 korún) u dorábateľa **Eugena V. Felleru**, lekárniku, v Stubici, Templom-u. 18. sz. (zahrebská stolica).

***

Pri rodinnom stole výborne osvedčilo sa zavedenie Kathreiner Kneipp sladovej kávy. Kto chce dobrú kávu piť a pri tom šporovať, nech potrebuje len pôvodnú kávu Kathreineru v známých bálkoch pôvodných. Čo sa otvoreno merá a predáva neni nikdy Kathreiner, na čo zvlášte upozorňujeme ctené gazdiny. Nepatrne vyšší výdavok, mnohonásobne sa im nahradí, pretože len pôvodne Kathreinerová káva je skutočne lacná.

Spolkové zprávy.

Siesta sbierka milodarov slovenských veriacich na robíť sa majúcu novú zástavu, prevedená bola dňa 22. nov. r. 1903 v «Pešťbudínskom katol. del. Kruhu» nasledovne:

Peter Rognál 5 korún, Ján Petrovič 20 korún, Jozef Ferenc 2 koruny. Spolu: 27 korún.

Sylvestrový večierok. Pešťbudínsky kat. del. Kruh (Práter u. 33.) usporiada 31-ho decembra, totižto vo štvrtok večer «*Sylvestrový večierok*» Začiatok bude o poldeviatej hodine. Vstup voľný. — Ďalej upovedujeme, že v tomto započne sa už aj zápis do tak zvaného «**Korunného Spolku**» (šporujúci spolok) a to sice tiež vo štvrtok večer (počas večierka) potom v piatok a v nedeľu t. j. 1. a 3. januára vždy po obede od jednej až do pol tretej hodine. Zápis bude trvať až do 10. januára. Potom však započne sa riadne uradovanie každú nedeľu po obede na viš označený čas. Kto by teda mal mienku medzi nás vstúpiť, nech hlási sa u niž podpísaného.

Spolok tento odporúčame každému jednomu čestnému Slovákovu a Slovenke.

F. Bánaš, t. č. pokladník.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krešťan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Rodák z Trenčianskej Rusko. Dopis Váš prepracujeme a keď bude možné, v pokračovaní uverejňovať budeme.

Juraj Ž. v N. Ber. Dost smutno od Vašich tamej-

ších občanov, že tak nemohli ten boj s tamejším židom vydržať. Istotne nebolo to za jedon decík! Nuž či nepomyslite na to: že ak bola hrozná smrť toho otea, ktorý len flašku pri sebe mával?!

Drotár vo Viedni. Do tohto čísla nebolo možné.

Drotár v Bosnii. Obrdzali sme. V tieto dni odpovie Vám naša administrácia.

Drotár v Belgicku. O tú knižku uchádzajte sa u J. Gašparik v Turč. Sv. Martine.

Drotár v Amerike. Podobne. Srdečný pozdrav!

Mladík v Čechách. Tej zlej spoločnosti zavčasu vyhýbajte, bo keď dostanete sa do jej osídel, mnoho ztratíte na svojom dobrom mene.

K. V. kým v P. To je neni tak, ako si Vy predpokládate. My odpovedáme na každú maličkosť bárs je aká prostá k prečítaniu, predsa však vždy musíme žiadosti porozumeť. Vytvorené však ani to neni, že list Váš, alebo aj dopisnica mohli sa prípadne ztratit v ceste.

Odberateľ. 1. Podobne. 2. Odpíšeme. 3. Od 16. I. do 19-ho.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z po-božného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «Posol Sv. Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalost' zo života Iudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korun. Ku

prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá vý-tiskov, a použijú ju k rozdávaní zvláste mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto pre-pitného. Dostať ju u tejto adresy: «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia «Posla Svätého Antona» obrdzia túto knižočku zdarma.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XV. číslo 12. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 7.35—7.85, peštianska K. 7.15—7.75, belehradská K. 7.35—7.80, banátska (76 kilogramová) K. 7.30—7.70. — *Raž:* K. 6.00—6.20. — *Jačmeň* na krm K. 5.40—5.70. — *Ovos:* prvotriedny 5.50—5.65, druhotriedny 5.40—5.50. — *Kukurica:* K. 6.10—6.25. — *Repica:* K. 10.00—10.50. — *Proso:* K. ————
Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13.40	12.90	12.50	12.00	11.70	11.40	10.80
			č.	7	7½	8	
			K.	9.60	8.00	6.20	

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 9.75—10.50, tmavý K. 7.20—7.85, drobný K. 11.00—11.50, tarkavý K. ——. *Hrach:* K. 11.—12.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10.00—12.00. — *Konopné semä:* K. 9.00—9.50. — *Lanové semä:* prima K. 12.90—13.00. — *Rasca:* K. 29.00—30.00. — *Mak:* sivý K. 25.00—26.00, modrý K. 26.00—27.00. — *Ladník:* K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 87.00—88.00, kockový K. 89.00—90.00, kandis tiely K. 87.00, žltý K. 86.90 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Sviňská masť: budape tianska K. 70.00 do 70.50.
Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 147.00 do 148.00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 35.50—36.00.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 41.50 prima ruskô (***) K. 32.50 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 15.75—17.00, slavonský (1903) K. 16.00—16.50 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 14.50 do 15.00, srbské (80—85 kus.) K. 15.50—16.00.

Ďatelinové semä: lucerna K. 55.00 do 60.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3.60—3.80, žlté K. 4.00—5.00 za 100 kilo.

Hi' a dá m

miesto vo všetkých prácach dobre schopný **mlynár** ako správca, alebo samostatní robotník. Prípadne príjmem aj mlyn na svoju zodpovednosť. — Adresa:

Józef Lipovský, v Jablonkowie (Sliesko).

1870 R. VÉDVE.

Jozefa Hübner,

lekárň «Červeného kríža, Baja,
Erzsébet királyné-út 22. szám.

Do úctivej pozor- nosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezáiselného mnoho listov podakovania, potvrdzujú to, že ctitelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krve, hlavybôľu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštný úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučné u

Najlepšie

K o š e

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsels, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lamke, lúpáníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka,

Nietajni prostriedok

hlavných nemociach, chlad- ných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mo- krosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti zá- ratu, zlomi sluchu, nemo- ciach nervov, influenze, žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neuzitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý clovek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Ochranná známka.

Vážne upovedomenie!

Kto chce si polahčif unavnú prácu žatvy, nech nezamešká obstaraf si «Delo-ocelovú kosu generála Dewetta». Pán **Pavel Sohr, v Somogy-Szill** je jediný rozposielateľ týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, a každá objednávka ešte v deň jej obdržania bude odoslaná, takže aj obidnávateľia z najďalších čiastok krajiny obdržia objednané kosity behom 3—4 dní. Tým, ktorí telegrafične objednávajú, telegrafičné trovy firma vynahradí. — Presná adresa a byt obidnávateľa nech je zretelne vypísana.

Telegrafičná adresa: KASZASOHR, SZILL.

Ceny Delo-ocelových kôs generála Dewetta pri zaručení:

65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.50 zl.

Pri objednaní 5 kusov poštové trovy platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí poštové trovy tiež a jednu kosu zdarma zašle na radáš. — «Diadal», nákovka a kladivko pár 85 kr. — Opravdivá «Amegauí» oslička 20 kr. Pri objednaní 10 kusov bez platenia poštových trov.

Vážna novinka! Patentovaná veľmi praktická kosu pripevňujúca babka (karika) 20 kr.

Diamant-ocelová britva s 5-ročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cennú schránku na britvu zdarma.

Vianočné dary 1903.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydličky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci: ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus najnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento

není kamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliš je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov :

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusy na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sörrenska st.

S. Keresztes hlavný slúžny.

Peniaze „mnoho“ peňazi!

mesačne môže 1000 K každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahľadať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkeru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Vnemoenici Sv. Rochusa bolo už 138 rokov takých z pomedzi kto rýchly ostalo úplne vyrieše- ných 129. Od dávnejšej doby totiž upot- rebujú na proti lámke takzvaný

KRIEGER
REPARATOR.
Veľká fľaša stojí 2 kor. — Malá fľaška 1 kor.
Chránime sa od napobúhajúcich.
Hlavný sklad je:
Viekárni Korona,
Budapest, VIII., Kalvin-tér.
Kdostaniu je aj po druhých le- kárňach. Poštové rozposie- lanie je každodenne.

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku den-
nej káve potrebovať.

04.Ld

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Krainer záživný prach pre svine.

Velaceni pane! Moje svine ništ nechceli zrat', a pritom boli vel'mi chudé. Prípadne som dostal od jedného z mojich lui jednu obálku záživného prachu, to je načudovanie. Moje svine nemožem dokrmít a berú naseba z dňa nadeň, a toto možem poďakovať tomuto vibornému prachu, ktorý možem a budem každému jednému najlepšie odporúčať, a pritom prosím mne zaslat popošte 5 balíkov krmneho prachu pre svine

31/10. 1900.

z uctou

Joseph Englisch štaniční majster Velisce Slavonia.

Viš udaná copia za rovné hall. A 2 hall. zaopatrienie originálnou dopisnicou

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.)

Iván Planták e. k. notár.

Pri mladších a starých zdravých sviniach je dostatná jedna obálka dr. Trnkóczyho Krainer záživný prach pre svine za 50 halierov 5 obálkov stojí len 2 koruny. Je k dostaniu vo všetkých obchodách, v protiv- nom páde je k dostaniu po, oče z apatheki **Trnkoczy, Laibach** (Krána).

Sen zachránil mu život.

(Odtisk zakázaný.) Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva **Jan Schulz vo V. Komiósi.** (Odtisk zakázaný.)

«Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku?»
Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho vlnil na Vianoce navštívil — a keď pochybujúc triasol som hlavou, pokračoval: «Počúvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého

znáš aj ty a ktorý je organista, ten mi rozpovedal ako mu jedn sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na influenciu a na zapálenie pľúc, už aj krv plával, jeho testiná mala žalúdočné krče a píchalo ju v bokoch, deti ležali mu na zapálenie hrdla a šarlach a trpeli na bleďačku; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospovedal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedy zobudí. Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Marka, mne sa snívalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Solva že ho počala prezerat, napadla jej rozprávka: «Ochranca života», v ktorej opisane bolo liečenie všetkých chorôb chýrnym Fellerovým Elsa-Fluidom.

Mária už aj predtým bola objednala rozličné fluídy, ale tieto nič neosožili, len teraz zvedela, že jedine Fellerov Elsa-Fluid pomáha, ktorý je len vtedy pravý, keď je objednaný rovno od apatekára **Eugena V. Feller** v Stubici, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stolica)

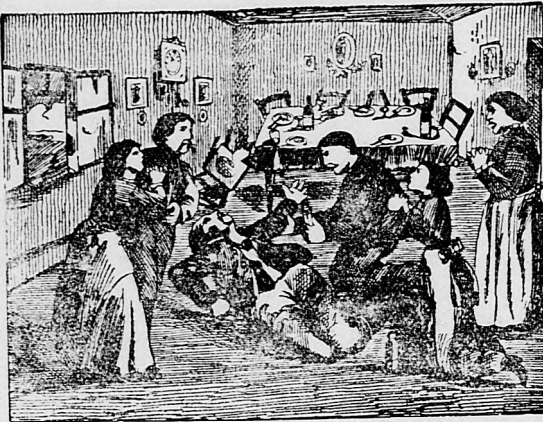
Hneď nato telegraficky objednala 12 flášiek z Fellerovho Elsa-Fluidu za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel Elsa-Fluid a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užít, pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby, oproboval užít pravý Fellerov Elsa-Fluid, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nechajte ma pokojne umreť!» Ale keď úbohá jeho žena nariekajúc prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoríť. Denne 20 kvapôk dali mu užít na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo Elsa Fluidom a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 flášiek Elsa fluidu za 16 korún a za 4 koruny

6 balíkov Elsa-piluliek (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočné nemoce) a o 3 týždne tak on, jako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívajú Fellerov Elsa-Fluid, úplne vyzdraveli.

«Ha — riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jednej celej rodine.» Keď sa po dedine rozmesol chýr o podivuhodnej liečivej site Fellerovho Elsa-Fluidu, všetci chorí

«Mne už nič nepomôže, — rieknuť — nechajte ma pokojne umreť!»

obednali si z tohoto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že pravý Fellerov Elsa-Fluid úplne a rýchlo lieči rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakošnicu, chroné ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavosť, hučanie v ušach, bolenie zubov a zlý zápach úst, zviášte ale slabosť očí a nervové choroby, nemoce hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, plusgery a bradovice. Ľudia dali uživať Fellerov Elsa-Fluid aj deťom proti zltáčke, horúčke, osýpkam, zachrýpnutiu, kašľu, proti hlístam, natreli deťom telo Fellerovým Elsa-Fluidom, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba, keď mali na hlave homporu a Fellerov Elsa-Fluid vždy osožil. Aj taký ľudia, ktorí ešte so

žiadnym Elsa-Fluidom neboli spokojní, teraz ho počínajú chváliť.

Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som na slabosť a nočné potenie, krem toho nemohol som jesť, mal som z ú stolicu a trápiť ma kyslé grganie (ryhanie), patily ma obličky a hlava sa mi točila, následkom čoho bol som taký rozčulený a nervósný, že som ani spávať nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárniky Feller 2 tucty Elsa-Fluidu za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov Elsa-piluliek na prehnanie za 4 koruny a s čistým vedomím môže každý povedať že Fellerov «Elsa-Fluid» je najlepší prostriedok. Kto je chorý predovšetkým nech oprobuje a objedná si ho od lekárniky **EUGENA V. FELLERA, Stubica, Templom-utca 18.** (záhrebská stolica). Každý mi bude povdačný za dobrú radu.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Bertine Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medailou, križom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného križa vyznačil shtovitela «Fluidu» zásiuznou striebornu medailou. Objednávajú si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj sportom, škatulou a návodom k upotrebeniu!	12 fliaš alebo 6 dvojj. fliaš	5 korún	— hal.
	24 « « 12 « « 8 «	60 «	
	36 « « 18 « « 12 «	40 «	
	48 « « 24 « « 16 «	— «	
	60 « « 30 « « 20 «	— «	

Zdarma

dostanete pokaždom opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flášku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE**

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisícokrát vypočítaný prostriedok na prehnanie; účinkuje rýchle, isto, bezboľastne, zväčšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bolesť a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všíjakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelatinami (ako na príklad Gold-Elsa-Fluid, Luja-Fluid atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj ochrannú známku je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa».

Len Fellerov-Elsa-Fluid je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztrati žiadúco je písať list rekommandovaný.

Kto chce dostať Fellerov Elsa Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

Eugen V. Feller, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniky Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12.
v lekárni «Nador» dra Eggera Vací-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Vo všetkých časopisoch to môžete uverejniť, že Váš Elsa-Fluid je výtečný prostriedok, ktorý tak mne, ako i mojim známym výtečné služby učinil, tak na pr. pri reume v prstach, bolení očí, atď. — Elsa-Fluid každému odporúčam a Vám som veľmi povďačujú za tento prostriedok. Buziás.
Barónka Geramb.

Bez Vášho Elsa-Fluidu naďalej nechcem by, lebo veľmi som ho obľúbil. Moji priatelia oproti bolasti zubov ho upotrebovali, ale aj oproti boleniu hlavy je tiež výborný! Nech Vas Boh živí! Tak píše vo Velkom Kolačine, o. p. Dubnica (trenč. stol.).
Juraj Csacska.